

УДК 322

Палінчак М.М.

*доктор політичних наук,
професор кафедри міжнародної політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Бокоч В.М.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародної політики
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У РЕЛІГІЙНО – ЦЕРКОВНІЙ СФЕРІ

Анотація. *Серед органів державної влади, здатних суттєво впливати на державно-церковні відносини, формування та реалізацію державної політики у релігійно-церковній сфері, є інститут Президента України, який в той чи інший період представляє конкретний всенародно обраний Глава держави.*

Ключові слова: *церква, держава, релігія, Україна.*

Відповідно до Конституції України правовий статус та повноваження Президента України визначаються виключно Основним Законом України. І хоча Конституція України не наділяє його спеціальними повноваженнями у релігійно-церковній сфері, частина із них безпосередньо чи опосередковано є дотичними до неї, що дає Главі держави можливість брати участь у визначенні основних засад та напрямів державної релігійної політики та її реалізації.

По-перше, Президент України як глава держави, гарант прав і свобод людини, серед яких право на свободу совісті і віросповідання, зобов'язаний забезпечувати їх дотримання.

По-друге, як суб'єкт права законодавчої ініціативи Президент України може вносити на розгляд Верховної Ради України законопроекти з будь-яких питань, включаючи й релігійно-церковні, визначати їх як невідкладні для позачергового розгляду. Він підписує та офіційно оприлюднює прийняті закони, а також має право вето на будь-які з них, зокрема й на ті, що регулюють суспільні відносини у релігійно-церковній сфері.

По-третє, Президент України наділений правом видання указів і розпоряджень, які можуть стосуватися й державно-церковних відносин.

По-четверте, Президенту України надано конституційне право на створення консультативно-дорадчих та інших допоміжних органів і служб, зокрема й з релігійно-церковних питань та ін.

Таким чином, незважаючи на відокремленість церкви від держави, відсутність прямих компетенцій Президента України у релігійно-церковній сфері, в межах своїх конституційних повноважень він має значні важелі впливу на державно-церковні відносини, релігійну політику та релігійні процеси в Україні.

Оскільки до формування та реалізації державної релігійної політики причетний не стільки абстрактний інститут Президента України, скільки конкретні Президенти України, її успішність значною мірою залежить від їх особистого ставлення до релігії та церкви, конфесійних уподобань, обізнаності з релігійною ситуацією, контактів із релігійними лідерами [1].

Чимало уваги питанням релігії, релігійно-церковного життя у своїй діяльності приділяв Президент України П. Порошенко. На зустрічі з екзархами Вселенського патріарха

в Україні П.Порошенко повторив, що він є «щиро віруючою православною людиною» [2]. В одному із своїх інтерв'ю заявив: «Я ходжу на сповідь» [3].

Одним із головних напрямів релігійної політики Президента України П.Порошенка була реалізація ідеї єдності та незалежності українського православ'я. Заявивши про «наявність в українського керівництва твердої політичної волі розв'язати цю проблему», П.Порошенко взявся за втілення її у життя.

З метою реалізації цієї ідеї він неодноразово зустрічався із Вселенським патріархом Варфоломієм, направляв йому звернення, приймав екзархів Константинопольської церкви в Україні, ініціював передачу в постійне безстрокове користування Вселенському патріархату Андріївської церкви, зустрічався з ієрархами українських церков, оголосив дату проведення Об'єднавчого собору, був присутнім на ньому, а також при підписанні та урочистому врученні Томоса про незалежність Православної церкви України, звертався до Помісних православних церков світу з проханням визнати новоутворену українську церкву.

Перше офіційне звернення до Вселенського патріарха Варфоломія, у якому містилося прохання про надання автокефалії православної церкві в Україні, П.Порошенко направив 17 квітня 2018 р. У цьому зверненні висловлювалося сподівання, що церковна незалежність зміцнить релігійну свободу та міжконфесійний мир в Україні, посилить права та свободи громадян, довершить утвердження самостійності України, піднесе на нові висоти повагу та авторитет Вселенського патріарха серед українців [4].

У 2018-2019 рр. ідея єдності православних церков та автокефалії набула значного поширення в українському суспільстві – в церковних колах, серед політикуму, громадськості.

Список використаних джерел:

1. Бокоч В. Інститут президента України у формуванні та реалізації державної релігійної політики /В.Бокоч. *Гілея*. Вип. 151 (№12). Ч.3. Політичні науки. 2019. С.12-17.
2. Екзархи вже призначили кілька зустрічей і готові до діалогу з усіма. *Українська правда*. 17 вересня 2018 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/09/17/7192348/>;
3. Петро Порошенко: В мене, на жаль, є за що просити пробачення у Господа. *Українська правда*. 1 серпня 2019 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/08/1/7222417/>
4. Звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія. *Президент України. Офіційне інтернет-представництво*. 17 квітня 2018 р. URL: <https://www.president.gov.ua/administration/zvernennya-prezidenta-ukrayini-do-vselenskogo-patriarha-varf-438>